

LUPȚA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Teleton Nr. 73—21. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottembiller-u. nr. 5/b I.
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Alegerile din Austria.

Alegerile din Austria au avut drept rezultat nimicirea aproape totală a partidelor ultranaționale, cari au abuzat de idea națională. Nu idea națională a fost abandonată de masele alegătorilor, ci șovinismul național, care tinde la o supremație nejustificată asupra altor neamuri și care crede că atunci și-a ajuns idealul național, când despoaie alte popoare de drepturile lor firești.

Iată pentru ce este mulțumitor pentru noi rezultatul din Austria.

Resultatul alegerilor din Austria ne dă o dovadă clasică, că șovinismul bolnăvicios nu se poate face stăpân peste mase și că popoarele au mai mult simț de dreptate, de cât clasele stăpânitoare cari pentru a justifica politica lor distrugătoare, excită patimile și ura în contra celorlalte popoare. Dacă luăm în considerare, că în Austria nu există în privință națională popor asuprit, și că datorința statului este susținerea și cultivarea naționalității tuturor cetățenilor, este ușor de înțeles că idea națională singură nu a putut și nu poate însufleți masele alegătorilor.

Lupta națională în Austria nu s'a învârtit în jurul chestiei asigurării drepturilor naționale, pentru că acelea sunt deja de mult asigurate în legi fundamentale, ci lupta s'a învârtit în jurul eghemoniei naționale.

Iată deci, cum se explică faptul, că partidul creștin-social, — care era considerat din punct de vedere național-german de suspect, — și partidul socialiștilor internaționali, a raportat o strălucită învingere la alegeri și totuși idea națională nu a fost abandonată. Internaționalismul socialiștilor nu înseamnă negațiunea ideii naționale, ci din contră involvă în sine recunoașterea ei. Manifestul deputaților aleși de cehi cu programul socialismului internațional ne arată până la evidență, că internaționalismul socialiștilor nu constituie nici o primejdie pentru adevărata idee națională, ba din contra promovează soluția ei.

Reușita partidelor învingătoare la alegerile din Austria este a se atribui nu numai programului, care ține cont mai ales de trebuințele economice și sociale ale alegătorilor, ci și

organizațiunii exemplare și disciplinei de fier, care caracterizează toate organizațiunile socialiste. Partidul acela, care nu se îngrijește de organizare corăspunzătoare, care nu ține contact neîntrerupt cu masele, se expune cu siguranță la eșec. Iată deci problema viitorului:

Parlamentul va fi pe timp îndelungat prorogat. Vacanțele parlamentare trebuie să le folosim pentru o agitație în favorul sufragiului universal. Deputații noștri să meargă în mijlocul poporului, să-și țină dările de samă, să se îngrijească de organizarea partidului nu numai în cercurile lor, ci pe întreg teritoriul locuit de Români. Iar inteligența noastră să se pună și ea pe lucru și să stee în ajutorul deputaților, pentru că nu se poate aștepta totul de la deputați. Să lăsăm la o parte comoditatea și să ne punem cu toți pe lucru, ca evenimentele viitoare să ne găsiască pregătiți!

A. V.

Invățăturile zilei de 14 Mai. Profesoarul August Kaiser, deputat în Reichsrathul austriac, publică în numărul de Sâmbătă al ziarului „N. Fr. Presse“ din Viena un articol de fond, în care face o comparație între partidele germane și partidul social-democrat:

„Partidul social-democrat are o organizație stabilă și bună; în sânul său stăpânește disciplină; el dispune de mijloace bogate. Despre partidele germane numai contrarul se poate zice. Le lipsește orice organizație, orice disciplină și subordinațiune și nu dispun de nici un fel de mijloace...”

„Un candidat social-democrat a mărturisit pe față că muncitorii mai rău plătiți trebuie să contribuie pentru organizarea partidului săptămânal cel puțin 50 bani, anual, dară, 26 coroane, iar cei mai bine plătiți 1—2 coroane săptămânal, adică 50—100 de coroane anual... Cum i-ai putea, însă, îndupleca pe membrii partidelor germane să contribuie pentru organizarea partidului lor anual cu 100 de coroane?...“

Stăm și noi în preajma sufragiului universal care trebuie să ni se dea, care nu mai poate să întârzie. E vremea dară să ne dăm și noi seamă de păcatele noastre.

Suntem oare noi mai bine organizați decât au fost partidele germane din Austria?

Nu re va ajunge oare și pe noi aceiaș soarte?

La muncă deci cu toții! La munca organizării naționale.

În lături cu indolența!

„Trăiască Rege e!“ Partidul democrat din Budapesta, de sub șefia deputatului Dr. Vázsonyi a ținut ieri o adunare comemorativă în amintirea martirilor democrației Martinovici Ignac, Hajnoczyi Jozsef și soții, cari au îndurat moarte de martiri la 20 Maiu 1795.

Cu acest prilej, deputatul Vázsonyi a ținut un discurs, în care a preamărit votul universal. Când a pomenit de introducerea acestui vot în Austria, adunarea a izbucnit în strigăte frenetice de „Trăiască Regele!“

„Ca trăiască regele! — a continuat Vázsonyi — căci el e nădejdea, garanția și țara democrației maghiare!“

Așa vorbesc democrații despre un rege, pe care „loialii“ independenți dela „Magyarország“ îl numesc „megrokkant öreg gentleman“...

Nivelul parlamentului. „Pesti Hirlap“, în numărul său de Rusalii se ocupă, în articol de fond, cu sufragiul universal.

„Noi Maghiarii căutam în reforma dreptului electoral garanții prin cari în afară de constituție să asigurăm și caracterul maghiar al statului nostru. Trebuie să-l facem, prin urmare, pendent de *censul național*, de cunoștința limbii statului. Nu putem renunța nici la *censul intelectual* pentru că dela *nivelul intelectual al alegătorilor* depinde și *nivelul intelectual al parlamentului*.“

Vor înțelege oare ironia fină alegătorii lui Markos, Nagy Gyorgy, Simkó și ceilalți iluștri membri ai fracțiunii analfabeților?

Mandatul dela Ghernesig. În cercul electoral al Ghernesigului (com. Murăș-Turda), în locul fostului deputat Filep Albert, care s'a sinucis zilele trecute, va fi candidat oficial, secretarul de stat Dész Zoltán.

Cei mulți înainte!...

Reacțiunea maghiară. Președintele Camerei ungare, Iusth Gyula, a fost rugat de un redactor să-și spună părerea despre alegerile din Austria și despre alte chestiuni la ordinea zilei.

Președintele Camerei a profitat de acest prilej pentru a-și vărsa tot amarul cu care l-a umplut actuala majoritate a parlamentului țării.

„Sunt indignat în adâncul sufletului că în partidul independist s'a pu-

tut încuiba un spirit atât de reacționar cum au dovedit deputații independiști în cursul dezbaterilor din urmă. Nici nu mai pot să ascult discursurile ce se rostesc. Nu vede toată lumea ce se petrece în nemijlocita noastră apropiere? Reacțiunea ce s'a sălășuit în parlament, constituie cea mai mare primejdie. E primejdie pentru țară, pentru parlamentarism, pentru partidul independist...”

Și învinuirea aceasta i-o aduce partidului kossuthist unul dintre fruntașii săi, președintele Camerei deputaților!

Luminați-vă, alegători români, cari ați dat crezământ minciunilor candidaților cari au tăbărit asupra voastră cu făgăduieli sfinte de libertate, egalitate și frățietate!

Criza croată. Situația guvernului ungar a devenit foarte dificilă în urma atitudinii rezolute a deputaților croați. Se pretinde că în ultimul consiliu de miniștri s'a discutat chiar și ideea ca Wekerle — în caz când Croații s'ar hotărî pentru o acțiune publică mai intensivă— să-i prezinte Majestății Sale demisia întregului cabinet.

Ministrul croat Iosipovich a fost primit, a doua zi de Rusalii, în audiență de către Majestatea Sa, căruia i-a raportat despre situația politică.

Faptului că Majestatea Sa a acordat audiență în zi de sărbătoare, i-se atribuie o deosebită importanță, fiindcă Majestatea Sa în Dumineci și sărbători nu acordă audiențe.

Tisza redivivus? Cercurile coaliționiste discută, cu groază, zvonul că fostul ministru-președinte contele Tisza István, cedând rugămintelor prietinelor săi, s'ar fi hotărât să intre din nou în arena vieții politice, formând un nou partid politic prin reunirea tuturor elementelor liberale cari stau pe baza transacțiunii dela 1867.

„Az Ujság”, ziar cu simpatii pentru contele Tisza, nu pomenește nimic despre această reapariție a „mâinii de fier”.

Consistoriul bisericii săsești în ședințele dela 7—9 Mai s'a ocupat de soarta școlilor supuse legii lui Apponyi. S'a hotărât să se prezinte până în Octombrie o dare de seamă despre starea materială a singuraticelor școli pentru a se putea căuta înăuntrul sprijinul necesar. Se va lua refugiul și la fondurile universității săsești și la cele șapte județe.

Tot cu această ocazie s'a hotărât ca plata preoților să fie: pentru cei cu studii a. ademice 2000 cor., iar pentru cei fără studii academice 1200 cor.

Consistorul a mai hotărât să facă pașii necesari la guvern în contra șicanării cărora sunt supuși câțiva învățători sași din comitatul Bistrița-Năsăud pe motiv că nu răspundesc de ajuns limba maghiară.

Pentru sufragiul universal. Partidul social-democrat a pornit în luptă pentru sufragiul universal. Vara întreagă va agita pentru realizarea acestui drept și în Ungaria. La 26 Mai va ținea o mare adunare publică în Budapesta, în care se va discuta: „Sufragiul universal în Austria și parlamentul ungar”. La 2 Iunie altă adunare.

Comitetul de organizare al social-democraților germani va ținea și el o adunare în Budapesta, la 29 și 30 Mai, discutând asupra chestiunii „Reforma dreptului electoral și naționalitățile”.

La luptă cu toții pentru sufragiul universal!

Adio la Arad... Barabás Béla se mută din Arad. El, idolul de odinioară al Aradanilor, a ajuns să nu mai vrea să știe nimeni de el... Nimeni nu-i cere sfatul, nici primarul, nici noul deputat al orașului... Toți i-au dat să înțeleagă, că nu mai au nevoie de el. Și Barabás se mută și, mutându-se, își ia rămas bun dela Aradani.

„Plec cu fruntea ridicată și dacă nu voi avea prilej să-i folosesc orașului meu natal, voi avea puterea și voința să fiu spre folosul patriei și a națiunii mele maghiare. Cred că-mi veți acorda, cel puțin, ambiția modestă, ca atunci, când în capitala țării pot să stau față în față cu lei puternici, să nu gonesc în Arad mâțe, cari miortăie...”

Ei, sic transit gloria mundi!

ROMANIA.

In fața alegerilor

După informațiunile aduse de ziarele din Capitală se zice, că guvernul a hotărât să nu opună candidaturi următorilor fruntași ai opozițiunii: P. P. Carp, G. Gr. Cantacuzino, Take Ionescu, Ion Lahovary. C. Dissescu, C. Olănescu, Al. Marghiloman și Virgil Arion.

În cercurile liberale se afirmă, că imediat după alegeri se va face o remaniere ministerială. Se asigură, că vor ieși din guvern dnii Anton Carp și Spiru Haret.

Ca viitori miniștri sunt indicați domnii Al. Djuvara la lucrările publice și G. Panu la instrucția publică. Dl V. G. Mortzun ar trece la domenii spre a pregăti viitoarele legi agrare.

Dl Nicu Filipescu, a cărui opoziție nu e simpatizată, pe cum se vede, de guvern, nefiind pus între cei favorizați, a cerut guvernului să nu fie combătut la Brăila. Liberalii brăileni însă s'au opus categoric. S'au făcut propuneri dlui Filipescu să candideze în altă parte, la Focșani bunăoară unde a mai fost ales și unde probabil va fi tolerat.

Programul partidului liberal

În întrunirea dela 5 | 18 c. a partidului liberal din Brăila, unde au luat parte și dl D. A. Sturdza și dl Ionel Brătianu, primul ministru a dezvoltat programul, pe care se va baza viitoarea activitate a guvernului liberal.

Vorbind de tezaurul public președintele consiliului zice, că în viața publică a țării e nevoie de o bună gospodărie, care să poată realiza cât mai frumoase excedente.

Nici unui guvern nu-i e permis să facă cheltuieli inutile și grija tuturor să fie aceea, de a asigura mersul normal în materie economică.

Trecând la chestia țărănească, dl Sturdza a spus că celor 5 milioane de țărani trebuie să li-se creieze o soartă mai omenească. Să i-se dea țaranului justiție și administrație, să se desființeze în primul rând tru-

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

O întrevedere cu Ermete Novelli.

Am avut norocul în ultimele zile să-l văd pe marele artist dramatic italian într'o serie de 10 reprezentații. Presa l'a salutat cu entuziasm pe triumfătorul ce se întorcea din America, unde făcuse să strălucească geniul artei dramatice italiene, iar în lumea artistică, vestea venirii lui a produs o bucurie nesfârșită. Pentru publicul mare se întorcea „marele Ermete”, iar pentru artiști venea „Papa Novelli”, simpaticul și bunul tată al actorilor.

Înainte de prima reprezentație m'am dus pe scenă și mi-am trimis cartea de vizită. A eșit imediat în ușa cabinei și m'a întâmpinat cu cuvintele: „Imi faci o bucurie ne-spūsă că vii să mă vezi”. Și-apoi cu ochii pe jumătate închiși, cu fața luminată, strângându-mi mâna, adăugă: „Ah! România, prietenii mei buni!... Ce țară frumoasă e România și ce gentil e poporul d-voastră! o-dată iuNu pot să uit nicibirea ce mi-au

arătat-o Români și scumpa d-voastră Regină”.

După ce-i spusei scopul petrecerii mele în Italia îmi zise: „Da, da... noi avem o școală bună, școala adevărului, pe care o susținem și o plătim cu sentimente și lacrimi adevărate!”

„Măestre, zic, n'ași vrea să vă incomodez e sala plină de lume și va trebui să începeți”.

„Da, da... va trebui... și sunt ostenit de de-abia mă mai țin, sunt de atâta vreme pe drum... și-apoi sunt și bătrân... Ei, dar ce să fac? Trebuie să-mi încordez toate puterile... Ermete Novelli nu-i permis să fie ostenit și bătrân, nu-i așa? Publicul nu vrea să știe... Să vezi ce public indolent avem noi aici. Nici pe jumătate n'are entuziasmul d-voastră, să vezi numai. Dar să nu vorbim de rău pe nimeni; eu îi port multă recunoștință publicului din Florența; e cel d'întăiu care m'a încurajat în începutul carierei mele”.

Peste puțin se ridică cortina. Novelli e salutat de public cu lungi aplauze.

Între acte stă de vorbă cu mine și cu alul, întâlnește cunoștințe, artiști, cari vin să-l vadă, și cari se uită la el ca la D-zeu. Novelli le vorbește ca un părinte, le cuprinde capul în palme și-i sărută pe frunte, îi întreabă de sănătate, de neveste, de copii... și toți îi răspund sfioși, cu ochii umezi de bucurie în fața acelei iubiri calde, ce le-o arată măestrul.

Am văzut o scenă duioasă. Un actor bătrân stetea sfios mai la o parte. Novelli îl vede, lasă o societate de gazetari, se duce la el, îl ia de gât și-l sărută pe frunte, pe ochi și pe obraz. Acesta nu putea să îngâne nici-un cuvânt și se uita cu ochii mari la cel ce întrupează astăzi geniul teatrului italian.

În altă seară i-am oferit un buchet mare de flori cu tricolorul românesc. Actorii s'au adunat împrejurul lui să vadă ce tricolor e acela. Novelli le spuse: „Iată, vedeți-i... Români și aici sunt gentili... și aici își arată iubirea și entuziasmul lor față de artă!”

A așezat apoi buchetul pe o masă, cu panglica spre public și tot timpul spectaco-

sturile arendăsești, să se îndulcească invidiile dintre proprietari și țărani, pentru a face din țaranul român un cetățean conștient, care să nu atârne de capriciul unuia sau altuia.

Justiție, școală, finanțele țării, îmbunătățirea stărei țaranului, sunt principalele dezerdate ale programului guvernamental al partidului liberal, — a zis la Brăila șeful acestui partid.

Di Ionel Brătianu vorbind de chestia țărănească zice, că nu există un serviciu mai rău, ce s'ar putea aduce marelui proprietăți, decât acela, de a se infiltra ideea, că interesele ei nu atârnă de bună starea țărâniei.

Reconfirmarea mandatului lui Kogălniceanu.

La 7 | 20 c. tribunalul din Giurgiu s'a întrunit pentru a se pronunța asupra mandatelor de arestare ale d-lui V. Kogălniceanu și Vălescu, deoarece se împlinise o lună dela confirmarea lor și încă nu s'a dat ordin de urmărire împotriva deținuților.

Conform art. 113 din procedură tribunalul avea să se pronunțe asupra infirmării sau reconfirmării mandatelor.

Apărătorii între cari trei avocați din București și doi locali au susținut în pledoarele lor nevinovăția acuzaților.

Procurorul a cerut însă reconfirmarea mandatelor și tribunalul a admis-o, așa încât atât dl Kogălniceanu, cât și însuflețitul prefect Vălescu continuă să zacă între zidurile penitenciarului din Giurgiu.

Tot ce s'a putut obține a fost un tratament mai omenesc pentru amândoi.

Programul socialiştilor Cehi.

Comitetul executiv al social-democraților cehi, împreună cu nou aleeșii deputați social-democrați din Boemia, Moravia și Silezia au adresat națiunii lor un manifest de cea mai mare importanță, — în care declară că vor

lului l'a lăsat în vederea publicului, cinste de care i-am mulțumit mai pe urmă.

În altă seară i-am vorbit de Ardeal, de începutul nostru de teatru. Cunoștea Ardealul din auzite.

„E greu să faci teatru în astfel de condiții, dar e frumos; trebuie să ai o mare mulțumire morală“.

În seara din urmă a fost reprezentarea de onoare a lui. Publicul l'a sărbătorit și i-a oferit cadouri, buchete și coroane. Contele de Turin i-a făcut o vizită pe scenă. Era pentru întâia oară când o persoană din familie domnitoare vine între culise. S'a întreținut cu artistul aproape o jumătate de ceas. Contele era în uniforma de general, urmat de gardă. O senzație deosebită a produs faptul acesta în lumea artistică.

M'am despărțit de el rugându-l să mă lase să-i vizitez palatul dela Veneția, în care se zice că are o splendidă colecție de antichități. I-am urat drum bun, iar dânsul m'a rugat să salut pe toți artiștii și cunoscuții din România și să le spun la toți: La revedere! peste doi ani“.

Z. Bârsan.

lupta pentru respectarea drepturilor tuturor națiunilor din Austria.

Mai bine decât orice comentariu, glăsuiește însuși manifestul, pe care îl dăm aici:

„Luăm asupra noastră răspunderea atât pentru soarta viitoare a națiunii, cât și pentru soarta păturilor asuprite ale tuturor națiunilor. Acțiunile noastre vor porni din convingerea că numai o națiune puternică în cele economice, liberă în cele politice și la un nivel cultural înalt, poate să devină factor de importanță și că forța ei va crește în măsura în care se va ridica nivelul cultural și economic în păturile cele mai largi ale poporului. Vom tinde dară din toate puterile, ca națiunea noastră să aibă *pretutindenea — așa dară și în ținuturile cu locuitori de limbi deosebite — școli corăspunzătoare*, ca instituția noastră școlară să se completeze prin înființarea de școli de specialitate și școli medii, precum și prin înființarea unei *a doua universități în Moravia*.

În calitate de fii ai națiunii cehoslave, ne vom sili din toate puterile, ca pretutindeni să se recunoască dreptul limbii noastre materne și ca, în sfârșit, să fie recunoscută nu numai în parlament, ci și ca limbă oficială internă.

Suntem coprinși de convingerea îmbucurătoare că în parlamentul în care vom intra în curând și care — sperăm — va fi un *parlament constitutiv*, mână în mână cu social-democrația celorlalte națiuni vom putea deschide calea spre ținta mare: *ca acest imperiu să devină o federațiune de națiuni libere și ca să se recunoască odată toate drepturile națiunii noastre, precum și ale celorlalte națiuni asuprite din Austria*.

Vă asigurăm că pretutindenea și întotdeauna, când și unde va fi nevoie, vom apăra și cu trupurile noastre *dreptul și libertatea!*“

Rusalii triste.

— Presă maghiară. —

Sunt presemne de furtună. Nici chiar pe vremea „drabanților“ n'a scris presa maghiară cu atâta desnađejde despre cauza lor, cu atâta pornire necosotită.

Se pregătește ceva. Poate o înmormântare. Are să moară cineva.

Pretutindeni miros de hoit și țipete de cucuvaie . . .

Marea clădire a coaliției trosnește în toate încheiăturile ei... se clatină în temelile ei . . . zidurile se creapă . . . Se apropie ziua răsplății.

Iată ce impresii îți fac articolele de rusalii ale ziarelor maghiare.

Le luăm pe rând.

„Magyarország“ scrie mai desnađăduit: „Stăpânirea împărătească vrea să stărâme forțele naționale. Stăpânirea națională vrea să le uniască. . .“

De când stăpânirea împărătească austriacă și-a pus piciorul pe acest pământ, aceeași țântă a urmărit-o.

Până acum își făcea cumva trebușoarele prin corupție și protejarea elementelor setoase de putere; astăzi însă aceste expediente nu mai sunt de folos.

Astăzi bătrânul gentleman istovit („megrokkant öreg gentleman“) încearcă alte mijloace. Face încercare cu demagogia.

Aruncă peruca trufașei etichete spaniole, ia căciula frigiană, ciomag de bețivi și în societatea sansculților asurzeste ulițele cu țipetele sale: „Jos cu nădrăgarii!“

Bătrânul gentleman istovit și-a pus în cap căciula frigiană a jacobinilor francezi! . . . Nu e greu de ghicit pe cine-l vizează „loiala“ națiune maghiară.

Organul contelui negru, „Magyar Hirlap“ ne dă chiar și câteva explicații.

„De o vreme încoace, — am putea indica chiar și ziua de când — tot mai hazardat joc se joacă cu cărțile mari ale intereselor obștești maghiare. Cineva mestecă cărțile; de undeva, o mână nevăzută se vâre în toate, răscolește toate, se atinge de toate și pretutindenea își lasă urmele degetelor asudate. O, nu e mâna Vienei, nu e numai mâna Vienei. Mâna dela Viena e strânsă de o mână din Budapesta, și degetele lor se furizează în colțurile cele mai tainuite. . .“

Dovadă: criza croată, mișcarea celor dela căile ferate, întârzierea garanțiilor constituționale. . .

„Neues Pester Journal“ o ia mai domol, dar e mai franc.

„Adevărul, adevărul nelegat de partide trebuie să se manifeste în locul fineselor cu cari toți se luptă pentru portofolii, officii și influențe. Adevărul nu poate să ajungă la cuvânt, câtă vreme principiile sunt aruncate în camera cu vechituri. *Câtă vreme vom mai avea nevoie de coaliție, când nici așa nu se poate urni din loc?* Miniștri sunt oameni cinstiți și se înțeleg unii pe alții. Dar națiunea nu-i înțelege, — iar Coroana — e lucru evident — nu le dă nici un sprijin. . . Noi cinstim talentul. Dar acum avem nevoie de caractere.“

Organul oficial alui Kossuth, „Budapest“ o ia și el pe coarda înduioșării.

„Am dus, sub conducerea unor conducători bravi, mari și cinstiți, o luptă mare. Lupta nu s'a sfârșit cu izbândă și triumf, dar cel puțin conducătorii noștri au ajuns la căma țării. . .“

Cu alte cuvinte conducătorii bravi, mari și cinstiți și-au ajuns țânta: oala cu carne.

Cevași mai puțin sincer e „Budapesti Hirlap“.

„Noi suntem mai mult optimiști decât pesimiști. Optimiști am fost pe vremea când s'a pornit atacurile împotriva constituției; optimiști am fost la 18 Noemvrie și optimiști am rămas și în vremea opoziției naționale, deși vedem necazurile mari între cari se zbate astăzi țara noastră.

Corabia țării noastre se zbate între multe necazuri și primejdii, pentru-că națiunea noastră are mulți dușmani externi și interni și nu are poate un singur prieten sincer pe întreg rotogolul pământului. . .“

Ei, cu vremea seacă și cele mai mari fonduri secrete și fără bani — n'are Ungaria „liberală“ prieteni pe întreg rotogolul pământului.

Sufragiul universal în Austria și la noi.

Cu toate că guvernul coalițiunii face că a dat uitării principalul punct din programul său de tranziție, acela al sufragiului universal, cercurile politice încep să dea tot mai mult interes acestei reforme electorale și să se îngrijească ca principiul să devie fapt.

Impușiunea unei reforme nu pornise din Austria. Ungaria a fost care a creat această idee menită să dea un caracter de liberalism al politicei din Monarchie.

Dar pe când Austria constie de foloasele și de avântul ce se creiază intereselor statului prin introducerea sistemului electoral bazat pe votul universal, — n'a mai stat pe gânduri, ci l'a făcut lege

iute și degrabă, pe atunci acei cari au dat impulsul stau și astăzi cu indexul pe frunte repetând fraza: video meliora proboque, deteriora sequor.

Pentru ce? Pentru că li-e teamă de succesul naționalităților și deci de creierea unui curent radical de care Ungaria are absolută nevoie pentru salvarea însăși a intereselor ei, de care însă politicienii unguri în șovinismul lor orb, par a nu-și daseama.

Influența realizării reformei electorale în Austria începe a se simți și la noi.

Un membru marcant al partidului constituțional cu toată frica ce o poartă unei revolte radicale din partea naționalităților și a partidului naționalist maghiar se declară pentru sufragiu cu rezerva însă, de a împiedeca radicalismul cel mai sălbatic să-și serbeze „orgiile” — zice el!

Ugron Gabor, vice-președintele partidului independist vorbind despre eventuala introducere a votului universal în Ungaria, zice că acesta creiază la noi o situație cu totul diferită decât în Austria. Despre o învingere a partidului social-democratic nu poate fi vorba, de oarece aceștia nu numără la alegeri nici 3 procente.

Decisivi la alegeri sunt proprietarii mici și cei mijlocii și aceștia vor da tonul și sub sufragiu universal,

La introducerea acestui sistem însă trebuie să fie foarte prevăzători legislatorii, de oare-ce partidul naționalist va fi totdeauna o stavilă împotriva realizării idealului maghiar.

Cu toate acestea partidele în Ungaria au o organizație cu mult mai puternică decât partidele burghezime austriace și aceasta organizație le permite de a opune o rezistență puternică în contra ori-cărei mișcări potrivnice ideii de stat maghiar.

Iată ce zice acum deputatul naționalist Dr. Iuliu Maniu asupra acestei chestiuni. Dăm comunicările după N. Fr. Pr.:

Partidul naționalist a primit cu plăcere decurgerea și rezultatul alegerilor austriace. Toate speranțele lui s'au îndeplinit. Votul universal a creat în Austria alegeri cinste și pacifice și a dat frecărui cețatean libertatea, să se bucure de dreptul ce-l are, ceea ce în Ungaria nu este încă. Membrii partidului național suntem convinși, că evenimentul electoral din Austria va avea influență asupra Ungariei și că introducerea votului universal va fi pornită din două părți și de sus, și de jos. De sus M. Sa Monarchul va căuta să introducă această reformă și în Ungaria, după ce în Austria și-a ajuns scopul; de jos partidul social-democrat încurajați de succesul obținut de partizanii săi austriaci va porni o mișcare în scopul realizării acestei reforme.

Asupra foloaselor votului universal pentru naționalități Dl Maniu a zis, că ori-care ar fi forma, sub care s'ar introduce sufragiu universal, fie aceasta formă deghizată sau redusă, naționalitățile nu pot decât câștiga. Chiar dacă alegerile nu vor fi secrete, ceea-ce din considerante social-politice trebuie să se ceară să fie astfel naționaliștii se vor bucura de favorul de a obține voturile tuturor alegătorilor noștri.

Partidul naționalist nu va veda, ca dreptul de vot să fie legat de cunoașterea limbii maghiare în scriere și în cetire, pentru ca aceasta ar fi cea mai mare nedreptate.

De celelalte condiții și limite nu avem teamă, ori care ar fi chiar și împărțirea cercurilor electorale. Un lucru e cert, că votul universal va crea pentru naționaliști o mulțime de mandate noi.

Social-democratul Mezöffi Vilmos s'a exprimat asupra sufragiului universal zicând că guvernul de tranziție, care și așa nu avea tocmai poftă pentru introducerea unei reforme electorale în urma succesului obținut de partidele socialiste din Austria, ar avea intenția să părăsească cu totul acest plan.

Are însă încredere în monarch și în luptele ce vor avea pe acest teren că guvernul va fi silit să introducă reforma.

Dr. Wilhelm Vázsonyi leaderul partidului democrat a zis, că parlamentul ungar nu prezintă icoana reprezentanților poporului, ci aceștia formează reprezentanța gentry-lor maghiari.

M. Sa Monarchul, — zice Vázsonyi — n'a părăsit ideea unei reforme electorale și în Ungaria, după cum se zvonește din partea acelora cari tremură înaintea sufragiului universal.

Viitorul Austro-Ungariei.

„The future of Austro-Hungary and the attitude of the great powers” — by Scotus Viator. London, Archibald Constable et Co Ltd. 1907. (Viitorul Austro-Ungariei și atitudinea marilor puteri).

O carte de 5 coale, în care cu multă cunoștință de cauză și rară obiectivitate se face o analiză a situației politice a monarhiei noastre pentru a ajunge la concluzia inevitabilă, că existența monarhiei noastre dualiste e o necesitate inexorabilă.

Celor, cari cred, că deodată cu moartea împăratului-Rege va pieri și Austro-Ungaria, le atrage atențiunea asupra unui moment important: persoana moștenitorului de tron, care „precum toate semnele dovedesc, e un bărbat capacitat și cu încredere în sine, un bărbat care cunoaște întreaga valoare a tăcerii și a vorbelor, un bărbat, care nu se teme să aibă convingeri și nici să lucreze condus de ele”. (Introducere).

Cartea e împărțită în cinci capitole și anume: 1. Germania și Austro-Ungaria; — 2. Rusia și Austro-Ungaria; — 3. Italia și Austro-Ungaria; — 4. Austro-Ungaria și vecini ei din sud; — 5. Austria împotriva Ungariei. — Problema internă.

E, se poate zice, unul dintre studiile cele mai temeinice, ce s'au scris despre chestiunea viitorului monarhiei noastre și e scris cu atâta claritate de judecată, încât merită s'o dăm toată, în traducere românească.

I. Germania și Austro-Ungaria

„Dacă n'ar exista o Austrie, ar trebui să se creieze una”. Aceste cuvinte ale marelui istoriograf boem Palaczky sunt o potrivită introducere la orice discuție asupra așa zisei chestiuni austriace. Ciorile politice ale Europei, de ani deja discută soarta Austro-Ungariei și-și motivează croncăntul prin analogia că un om despre a cărui moștenire se discută cu atâta stăruință, cu greu poate fi pe deplin sănătos. Intr'adevăr, chestiunea Austriei îi urmărește și în vis pe bărbații de stat moderni și neliniștește întreg viitorul politic al Europei.

Cari ar fi, oare, rezultatele împărțirii imperiului habsburgic și cine ar trage foloase din ea? Din natura cauzei urmează, că toate fracțiunile cari ia o catastrofă finală n'ar reuși să-și afirme independența, vor ajunge pradă celor trei vecini mai de seamă ai Austriei, — Germania, Rusia și Italia. Dacă, lăsând, deocamdată, aceste două puteri din urmă o la parte, vom judeca această chestiune din punct de vedere special german, va trebui să constatăm că această chestiune constituie cea mai mare primejdie chiar pentru Germania. Pentru sprijinirea acestei afirmări ne referim la cuvintele lui Bismark: „Menținerea monarhiei austro-ungare ca un guvernament puternic și independent e pentru Germania o necesitate a echilibrului puterilor din Europa”.

Propaganda ligei pangermane, fantazările unor conducători ca Schoenerer și Wolf și mișcarea „Los von Rom” — pornită de cel mai lărmuitor partid politic dintre câte există — au aruncat o lumină cam tristă asupra viitorului Austriei și ni-au familiarizat cu posibilitățile unei expansiuni germane pe cheltuiala aliaților ei din Sud. — O astfel de politică le oferă multă atracțiune visătorilor politici. În rândul întâi, s'ar forma în

centrul Europei un stat compact, mult mai puternic decât imperiul medieval din zilele strălucirii sale mai mari. Cu o populațiune de peste 80 de milioane, forțele ei armate ar fi iresistibile și Marea-Germanie ar fi ferită de multele îngrijorări pe cari i-le pricinuesc Germaniei de astăzi granițele ei expuse. S'ar realiza visul poetului Arndt și (cu excepția cantoanelor răsăritene ale Svițerei) patria Germană ar avea aceleași hotărâ ca și limba lui Luther și Goethe. S'ar da o lovitură fatală mării „primejdii slave” și provinciile cisleitane s'ar deschide, în urmă, pentru cultura și idealele germane. Comerțul german ar primi un puternic impuls prin extinderea „Zollverein”-ului și peste Austria și ar stăpâni o piață internă atât de întinsă ca și cea a Statelor-Unite. Acviziția Triestului i-ar asigura marinei comerciale a Germaniei triumfuri nouă, în vreme ce flota austriacă ar fi un câștig natural pentru „Admiralul oceanului atlantic”. Germania ar deveni, fără doar și poate, puterea predominantă în Balcani și egemonia ei dela Hamburg până la Bassora, în golful persian, în curând ar lua calea unei politici practice.

Observatorului întâmplător i se poate ierta, dacă e de părerea, că astfel de avantagii mari ar putea precumpăni orice primejdii și sacrificii. Înainte de ce ar admite însă părerea aceasta, ar face bine să examineze și reversul monedei. Pericolele unei politici de expansiune se pot împărți în două categorii: pericole externe și interne. În rândul întâi, avem de-a face cu prospectele unei intervenții streine care, în urma izolării actuale a Germaniei, e mai mult decât probabilă. Cu greu vom exagera, când afirmăm, că Austro-Ungaria, în ciuda certurilor ei casnice, e țâțâna politicii europene și că dispariția ei ar fi o lovitură fatală pentru echilibrul puterilor. Fără să mai stăruim asupra primejdiilor, cari ar amenința Franța în urma acestei situații nouă, e de-ajuns, să spunem că însăși existența ei ca putere mare ar fi în joc; asupra acestei vederi au stăruit, poate nu prea înțelepțește, în discursurile lor bărbați politici bine cunoscuți, cum sunt domnii Deschanel și Pelletan. Admițând, pentru moment, că Marea-Britanie ar reuși să se țină departe de conflict — o posibilitate foarte îndoielnică — e aproape sigur, că Italia și Rusia ar fi forțate să ia parte în războiul pe partea Franței și că unul sau altul dintre guvernânții din Balcani ar profita de ocazie pentru a pescui în turbure. Oricât de strein s'ar părea, singurul aliat ce ni-l putem închipui pentru Germania ar fi Ungaria, dar numai în schimbul unor concesi, cari s'ar armoniza cam rău cu pozițiile pan-germane. În orice caz, sprijinul Ungariei ar suferi mult în urma faptului că nu dispune de nici un fel de artilerie și că o astfel de criză li-ar oferi și Românilor prilej să încerce să câștige pe seama lor Transilvania. Astfel, rezultatul probabil al intervenției Germaniei ar fi o coaliție europeană împotriva Hohenzollernilor. S'ar repeta istoria, însă cu o importantă excepțiune: nu s'ar mai găsi subsidii engleze ca cele cari i-au făcut cu puțință regelui Frideric-cel-mare să reziste întregii Europe înarmate.

Dar abstrăgând chiar dela orice complicațiuni externe, ideea anexării nu e atât de

simplă, cum s'ar părea la prima vedere. Dacă Germania se mulțumește cu cele șapte provincii cari vorbesc nemțește (Austria de sus și pe jos, Salzburg, Tirol, Voralberg, Stiria și Carintia) ce se va alege cu Boemia? Cehii — fie ca republică, fie ca regat — nu sunt destul de tari de-a exista ei de ei, chiar și dacă n'ar exista ostila minoritate germană pentru a complica problemele interne. O uniune cu Ungaria nu se poate închipui, și astfel ei — de nevoie — ar gravita spre Rusia. Colosul slav ar tăia astfel de-a curmezișul linia directă de comunicație dintre Berlin și Viena, și i-ar asigura Petersburgului — fie ca stăpân, fie ca sfătuitorul Pragei — avantajii geografice și strategice uriașe. Vorba lui Bismarck: „Stăpânul Boemiei va fi stăpânul Europei“, s'ar potrivi în mod îngrozitor. Germaniei nu i-ar rămânea dară altă cale decât să încorporeze lărgitului imperiu german Boemia și Moravia (dimpreună cu Silezia austriacă), un paș care ar provoca, firește, o inverșunată opoziție din partea celor șase milioane de Cehi, cari visează de o restaurare a regatului Boemia. Pe lângă aceste, în rezistența lor, Cehii, s'ar împărtași de sprijinul Slavilor din Sud — Sloveni, Croați și Sârbi — cari locuiesc în Carintia, Istria și Dalmația. Dar Germania, în înaintarea sa spre Sud, nu s'ar putea opri la granița limbistică dela Klagenfurt, ci ar pretinde Triestul și țărmarul mării adriatice.

Intr'adevăr, posedarea unui port în marea mediterană, port în înlegătură directă cu Hamburg și Brema, se poate zice că e cea mai mare atracțiune pentru o astfel de politică de expansiune.

Această, însă, i-ar face inimiți desnădăjduiți pe toți cei cari cred în o restaurare a regatului iliric, ori în visul rival al unei Serbii mai mari și, probabil, ar provoca în Alpii Istriei un război de guerilla lung și obositor.

Să presupunem, însă, că Germania ar reuși să înfrângă rezistența lor unită; ea ar trebui să fie veșnic trează având să supravegheze 11 și jumătate de milioane de Slavi malconțenți, de pe teritoriul propriului imperiu, — o problemă în comparație cu care problema Irlandei ar apărea un fleac. Și asta nu e încă totul. Ocuparea Triestului din partea Germaniei ar trezi sentimente amare nu numai în iredentiști, ci și în întrăaga națiune italiană, și — inevitabil — ar avea drept urmare un război, în care Italia, în tot cazul, ar putea conta la mulți aliați. În tot cazul, ar nimici Tripla-alianță și, aruncând Italia în brațele puterilor apusene, Germania ar rămânea cu Abdul-Hamid ca singurul ei aliat.

Fiindcă dușmănia Italiei e inevitabilă, se poate presupune, că Rusia ar putea fi împăcată prin o împărțire din pradă. Dar împărțirea aceasta n'ar putea să aibă decât forma Galiției și a Bucovinei; iar prin anexarea Galiției s'ar fi făcut cel mai însemnat paș înspre reconstruirea Poloniei. Cele două fracțiuni mari ale rasei polone s'ar reuni din nou, formând un stat compact de treisprezece milioane de locuitori; și Polonia din Prusia ar deveni și mai incomozi decât erau până acum. Primejdia ce amenință din partea aceasta, mai mult ar crește decât s'ar micșora prin triumful revoluțiunii rusești, fiindcă una dintre consecvențele ei inevitabile ar fi acordarea autonomiei polonilor.

„Un excentric“.

Rombauer Emil.

Directorul liceului maghiar din Brașov e luat la țântă pentru comunicarea pe care a făcut-o înaintea unor bărbați de școală maghiari despre experiențele câștigate pe terenul școlii „naționale“. Am vorbit și noi în numărul de Sâmbătă despre acest „excentric“ care într'o țară ca a noastră a putut să aibă și alte păreri decât cei cari bat toba goală a patriotismului asurzând urechile tuturor, și a putut să spuie din convingere unele adevăruri, pe cari dumnilor nu le pot suferi — din principiu.

Toate foile ungurești citesc acum asupra dlui Rombauer afuriseniile Sfântului Vasile și-l arată ca pe un om căruia-i lipsește temelul adevăratului patriotism și care e înclinat spre prăpastia — naționaliștilor. I-au descoperit cu acest prilej și „păcate“ vechi și nu voesc a lua act, cum se cade, de adevăratul fond al celor spuse în comunicatul din chestiune.

Să nu-l puie pe nimenea în mirare această atitudine a patrioților: nu-i cel mai mare act de curaj pe care-l dovedesc. Au dat dovezi și mai eclantate cu alte ocazii: au numit pe un Széchenyi, Deák și Eötvös, cari au văzut cu ochi de oameni cumiți chestiunea de naționalități, niște naivi, pe un Mocsáry Lajos l-au surghiunit, așa zicând, iar „Curierului european“ care cuteza să publice articole din pana acestui „excentric“ i-au închis porțile țării.

Și toate aceasta ad maiorem Patriae gloriam.

E interesant că cu ocazia „causei Rombauer“ (ar trebui să-i zicem mai pe românește „pricină“, pentru a nu uita câte pricini nenumărate mai are și nefericita asta de țară), s'a dat publicității și o scrisoare pe care acesta din urmă a trimis-o preotului maghiar din Cernat (lângă Brașov) cu prilejul alegerilor dietale din Ianuarie 1905, așa dară cu prilejul alegerilor cari au fost pentru noua fază de activitate românească botezul de sânge. În acea scrisoare dl R. zicea următoarele:

„Totdeauna am mărturisit că minciuna e cel mai mare păcat iar cea mai mare virtute e dreptatea. (Răstigniți-l pe ticălosul! N. R.) Consider ca o ruină a vieții noastre sociale faptul că la noi oameni mincinoși sunt priviți ca oameni de omenie. Faptul că în țara întreagă și cu deosebire în sinul tinerimei s'a produs o întorsătură atât de îmbucurătoare (?), îl atribui împrejurării că întreaga opoziție aliată e o simplă minciună patentată. Mai trăiește în maghiar virtutea și el se întoarce dela cel ce minte sistematic!

Mincinoșii au ajuns până acolo că nici nu mai pot crede adevărul. Ei nu pot crede ca altul să mai poată vorbi cele adevărate, pentru că ei nu o mai pot face aceasta.

Lucruri mari cari să rămâie, numai oamenii de omenie pot produce, mișeii niciodată. . . D-voastră, Ungurii, în cercul electoral al d-voastră formați o minoritate. Minoritatea trebuie să se plece în fața voinții majorității. Dacă candidatul de deputat pe care-l va designa majoritatea alegătorilor nu va fi tocmai ungar, dar va mărturisi idei liberale, vă sfătuesc să nu vă aruncați în valurile unei lupte desperate, care și așa nu poate să aibă vr'un rezultat.“

Pe un om care e în stare să aibă idei, e natural ca într'o țară ca a noastră să-l expui disprețului public. Are bietul om greșeli mari și merită să sufere în urma lor.

Numai cât să nu uite nimeni că viitorul Ungariei nu se poate asigura pe bazele desemnate de niște donchișoși vizionari ci de oameni cari judecă corect și al căror număr se va spori îndată ce le vor trece celor de azi, nădușelele șoviniste de cari bolesc de o camdată.

Cronica externă.

Conjurația împotriva țarului.

Nu e ceva nou. Comploturi împotriva țarului tuturor Rușilor se urzesc în continuu. Unele se descoper, altele nu reușesc. În ultimul timp a fost arestat în Petersburg un șir întreg de persoane compromise. În ultima săptămână vr'o patruzeci de persoane, în ultimele zile vr'o douăzeci de agresori politici au fost puși la răcoare. Și cine intră în temnița rusească, cam greu mai scapă.

Cei arestați făcuseră planul pentru realizarea scopurilor lor teroriste și organizaseră o complectă conjurație în Zarskoje-Selo. La organizația teroristă au luat parte și soldați din garnizoana Petersburgului, cari au făcut mărturisiri complecte și s'au rugat de iertare, cerând scutul autorităților împotriva rezbunării revoluționarilor.

Asupra acestor descoperiri se vor publica comunicat oficios, iar deținutii vor fi înaintați parchetului.

*

Demonstrația muncitorilor în Londra.

Muncitorii arsenalului Woolwich au adresat regelui Eduard o petiție, în care cer suveranului să intervină pentru împărțirea în mod cinstit și drept al lucrului între muncitori.

Mai mult de 10 mii de oameni s'au adunat la 18. pe piața Trafalgar din Londra așteptând răspunsul Suveranului. Demonstrații aveau cu ei steaguri și capele de muzică.

Pe un stindard erau scrise cuvintele: Woolwid cere egală împărțire la muncă pe-a-tu națiune.

Răspunsul Regelui a fost citit de unul dintre membrii din comitet și primit de public cu strigăte de «ura!»

Regele asigură de simpatie, pe muncitorii lipsiți de lucru, și le-a promis că va face tot ce-i va sta în putere pentru a le ușura soarta.

Demonstrații s'au împrăștiat în liniște. Imediat după terminarea demonstrației au început a se pune în vânzare ziare anarhiste.

*

Evenimentele în Macedonia.

Stările triste din Macedonia devin zi de zi tot mai regretabile, fără ca vre-una din puterile europene să intervină pentru pacificarea elementelor răzvrătite, cari au început lupta de exterminare.

La 18 c. Bulgarii din Monastir au ucis pe notabilul Sârb de acolo institutorul Mihail Popovici.

Aceste triste evenimente vor continua încă multă vreme și relațiile dintre Sârbii, Bulgarii și Grecii din Macedonia devin tot mai încordate.

*

Meeting de protestare la Sofia.

Pe ziua de 19 c., s'a convocat la Sofia un meeting de protestare împotriva atacurilor Sârbilor și Grecilor asupra elementului bulgar din Macedonia.

Sârbia pare îngrijorată de atitudinea tot mai energică a Bulgarilor, dată fiind slăbiciunea ei colosală față de forța armată a statului vecin.

— **Cercul Beketow, unul din cele mai vestite circuri din lume s'a deschis Sâmbătă în localul permanent din Budapesta, cu cele mai bune puteri artistice.**

Tăcere.

Cabinetul negru.

În o țară a libertăților cum e țara noastră o instituție cum e cabinetul negru nici nu poate fi privită ca prea radicală. Dacă Richelieu, acum aproape 300 de ani a crezut că poate pune bază bună siguranței Franciei prin desfacerea scrisorilor particularilor, de ce să nu-și ia refugiul la același mijloc și țara noastră? Cetitorii noștri cunosc câteva cazuri de confiscări de scrisori și telegrame, știu că am somat și noi, și după noi și foile ungurești, pe ministrul de comunicație, că să desmintă afirmările noastre și că toate niziunțele noastre n'au fost urmate decât de — tăcere. Cabinetul negru nu dă lămuriri, — el lucrează.

La isprăvile acestui cabinet negru mai adăugăm una, și credem că aceasta va da ocazia și dlui Jancsó să mai tulbure într-o Duminecă valurile murdare ale politicii maghiare, acuzându-ne din nou de lipsă de patriotism etc.

Am vorbit în săptămâna trecută despre broșura lui Iustus, care, după cum ne asigură un prieten al redacției noastre s'a trimis celor mai mulți dintre deputații maghiari și tuturor ziarelor mari de frunte maghiare și germane de aici, precum și ziarelor și bărbăților de frunte ai noștri.

Au trecut zile, au trecut săptămâni și nimeni n'a luat act de apariția acestei broșuri. Ne gândeam că e o „tactică“ din partea concetățenilor noștri aceea de a tăcea uneori. În urmă ne-am convins că e la mijloc și mintuitoarea mână a cabinetului negru. Ar trebui să zicem a cabinetului drăcesc, căci din ghiarale lui nu mai scapă nimic. În cabinetul negru unguresc nu se citește numai scrisorile și tipăriturile, ci se confiscă de-a dreptul. Așa s'au confiscat broșurile cari s'au trimis foilor românești și bărbăților noștri de aici și din România. S'au confiscat. Și așteptăm să vedem ce zice la aceasta organele liberalismului maghiar. Așteptăm să vedem ce zice vîslașul ideilor imperialismului maghiar, de Jancsó Benedek, xenofobul îmbrăcat în mantia pseudo-obiectivității, pseudoștiinței și pseudopatriotismului.

Din Basarabia.

În viața fraților noștri moldoveni din Basarabia ziua de 1 Mai e o zi istorică.

La această zi s'a început tipărirea celei dintâi cărți românești în Basarabia.

Zicem „cea d'întăiu carte românească“, pentru că am mai uitat vremurile bune în cari și cultura românească era într-o cântă oblăduită în partea românească de dincolo de Prut. De când s'au închis tipografiile românești, de când limba românească n'a mai fost tolerată nicăeri în locuri publice, nici în grai, nici în scris, — a pierit pare-că și speranța de a se mai putea ajunge acolo la limba românească a poporului. Vremea nouă a adus cu sine și această învingere a dreptății: Moldovenii au câștigat dreptul de a-și putea tipări bisericești în limba noastră, dar cu litere rusești și de a le folosi în biserici. Încă înainte cu doi ani li-a încuviințat aceasta „sfântul sinod al tuturor Roșiilor“.

Lucrarea s'a început numai acum, la întâi Mai. Iată cum scrie „Moldovanul“ despre „serbarea dela tipografia moldovenească a eparchiei basarabene“:

„Marți, în ziua de 1 Maiu la noua tipografie bisericească s'a început a se tipări

Psaltirea moldovenească. Cu acest prilej a avut loc o mică gustare, la care au fost poftiți și directorii celor două gazete moldovenești din Basarabia, dl G. V. Madan, directorul „Moldovanului“ și dl Al. Nour, directorul noii gazete „Viața Basarabiei.“

Înainte de a se începe tipărirea s'au ținut două scurte cuvântări ocazionale de către părintele Gurie Grosul, misionarul epa hiei de jos și de către părintele protopop Iustin Ignatovici. După aceasta s'a început tipărirea. Și spre amintire și pomenire au învârtit roata mașinei mai întâi părintele G. Grosul și păr. I. Ignatovici, apoi părintele Mihail Ciachir împreună cu părintele Constantin Parfeniev, părintele Ieromin Erhan dela Surecini cu domnul Constantinescu și domnul G. Madan împreună cu domnul Al. Nour.

După aceasta au trecut în odaia de alături unde a avut loc gustarea. În timpul mesei s'au ridicat mai multe toast: pentru M. S. Impăratul și M. S. Impărăteasa, pentru episcopii basarabeni, pentru dl guvernator al Basarabiei, pentru gazetele moldovenești din Basarabia și pentru protopopii și preoțimea și dascălimea din Basarabia. În timpul mesei bătrânul dascăl, dl Bordem ne-au desfătat auzul cu câteva duioase cântece moldovenești bisericești.

De altfel toată vremea a domnit o bună înțelegere și o veselie frățească.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

In contra constipației și urmările ei.

ȘTIRILE ZILEI.

Marți 21 Mai.

— Pentru „Unirea“. În numărul său din urmă, „Unirea“ dela Blaj scrie la adresa noastră: „Numerii ultimi ai ziarului partidului național dau semne de o vădită decadență și neseriozitate. Iar în o notiță își arată pornirea contra credinței catolice. În astfel de condiții noi nu putem sta de vorbă cu „Lupta“, pentru noi scrisorile ei n'au nici o importanță“.

O lămurire scurtă de tot.

Noi am înfierat atitudinea episcopului gr. catolic Hossu dela Lugoj — în chestiunea proiectului școlar a lui Apponyi, dar nu ne-am legat nici decum de biserica greco-catolică.

E trist și caracteristic pentru modul de gândire al multora dintre noi Români că de câte ori un ziar românesc — împlindu-și datoria — face o critică a activității episcopilor noștri, apărătorii lor nu au alt răspuns decât că identificând biserica cu episcopul ei — mai mult sau mai puțin vinovat — afirmă că ziarul a atacat biserica.

Episcop încă nu va să zică biserică, nici iezuitism — credință adevărată.

— 3/16 Mai în streini. Din Graz ni s'a trimis următoarea telegramă: „Tinerimea și studențimea română din Graz și Leoben, adunată întru comemorarea adunării de pe câmpul libertății aduce prinos de admirație tuturor luptătorilor neamului românesc“.

— Concert l reuniunii de cântări din Sibiu. Cetim în „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“: „Amăsurat așezămîntelor bisericești neputându-se organiza concerte în post, concertul de mult așteptat al reuniunii de cânt. rom. din Sibiu s'a dat abia ieri în admirabila sală a Casei naționale, unde s'au prezentat și numeroși membri ai sinodului arhidiecezan. A fost un concert popular cu program național, ceea ce servește, oricum s'ar privi lucrul, numai spre onoarea noului director de musică, dl Augustin Bena. D-Sa n'a fost primit la primul debut cu buchete de flori, ci — ceea ce înseamnă mai mult — cu aplauze nesfârșite, ceea ce voia

să spună că înaltele calități de dirigent ale d-sale s'a aflat din belșug cine să le aprecieze.

Regretabila ruptură în reuniune și urmările ei, că multe puteri artistice excelente se țin departe de reuniune, vor fi de sigur, puțin priincioase pentru noul dirigent, totuș succesul de ieri va contribui la înlăturarea neînțelegerilor actuale și la progresarea Reuniunii.

Reuniunea are la spatele său un trecut glorios. Viitorul ei, judecând după succesul de ieri, nu poate fi îndoios, sub conducerea dlui profesor Bena. Pășirea lui însuflă încredere: el e omul așteptat.“

— Sosirea deputațiilor croați în Zagrab. Deputații croați cari au petrecut mai multe zile în Budapesta pentru a trata cu guvernul, s'au întors la Zagrab unde au sosit Sâmbătă, la miezul nopții. Deși vremea era rea și ploua cu tărie, mii de oameni îi aștepta la gară, făcându-le ovații entuziaste. Mulțimea i-a petrecut între cântece naționale până la locuința lor.

Semn că toți croații se identifică cu atitudinea energică a deputaților.

— Iubileul regelui. Iubileul de 40 de ani al Regelui nostru va începe la 5 Iunie n. Camera va aduce o lege care va statorni și sirul serbărilor jubulare. În Kormöczbánya se lucrează cu sirguintă la medaliile jubulare de aur, cari se vor distribui. — Cu ocazia jubileului Regele va uza de dreptul de agrafiare — și pe mai mulți bărbăți de stat îi va primi între consilierii intimi ai sei, așa pe Kossuth, Günther, Iosipovics, Szerényi, Iusth și Popovics. Se vor conferi mai multe medalii, dar nu se vor numi magnați noi. La serbările jubulare vor lua parte și principele moștenitor, dimpreună cu miniștri comuni: Aerenthal, Burian și Schönaich.

— Crematoriul lui Cârțan. Citim în „Kronstädter Zeitung“: În comuna Cârțișoara, comitatul Făgărașului, s'au confiscat zilele trecute cinci căruțe pline de broșuri și cărți românești, cari — pretins — erau menite să-i ațâțe pe Români. Broșurile și cărțile au fost aduse la prefectura poliției din Brașov, și au fost arse, ieri, Joi, în cărămidăria lui Schmidt“.

Nu mai încapă nici o îndoială că e vorba de cărțile lui badea Cârțan... cărțile adunate din toate colțurile lumii românești.

Parcă-l vedem pe badea Cârțan cum îi vor fi lăcrămat ochii când șovinismul ridicol l-a despoiat de cărțile românești la care ținea cu atâta dragoste sfântă...

Fumul lor, însă, se va ridica spre ceriuri... N'ai teamă, bade Cârțan, vor veni și alte vremuri...

— Banchet în cinstea unui cal. Vestitul sportsman, deputatul Szemere Miklos care a câștigat milioane în jocul de cărți, la alergările de cai din săptămâna trecută a avut norocul ca unul dintre caii săi, Hor-kai, să câștige marele premiu regal de 100.000 de coroane. Din acest prilej Szemere a dat Dumineca trecută un banchet superb în saloanele casinei naționale. La banchet a luat parte și arhiducele Iosif și arhiducesa Augusta...

— O rugare. Rugăm pe S. Sa Dr. Ilie Dăian, în calitate de președinte, să binevoiască a convoca cât mai în grabă:

1. Adunarea generală a fondului înființândei școale române de fete.

2. Adunarea generală a casinei din Cluj.

3. Adunarea generală a credincioșilor români gr.-cat. pentru censurarea socotelor bisericești nouă și vechi precum și a școlii, căci toate acestea nu s'au ținut de ani de zile.

Cluj, 19 Maiu 1907.

Mai mulți membrii ai acestor instituții.

— **Lovit de trăsnet.** Din Călnic ni se scrie: Joi, 4 | 16 Mai, s'a descărcat asupra comunei noastre o furtună grea cu fulgere și trăsnete. Tânărul Petru Crina Damaschin voind să închidă o fereastră, a fost lovit de trăsnet. Zadarnice au fost toate încercările de-a-l scăpa de urmările trăsnetului. Pe la orele 3 dimineața și-a dat sufletul. Era unul dintre cei mai bravi feciori din comună, om cu dragoste de carte românească.

Odiinească în pace!

— „Era nouă”. Profesorul Dr. Frideric Wilhelm, redactorul unei reviste de crematologie s'a adresat profesorului Vámbéry Ármán, cerându-i părerea despre arder a morților. Vámbéry, în răspunsul său, i-a declarat, că numai în acel caz ar intra în societatea de cremațiune, dacă autoritățile ar aproba societatea. Durere însă, că în Ungaria nu e nădejde să se întâmple lucrul acesta, căci Ungaria, cu pași repezi, grăbește spre cea mai întunecată epocă medievală.

— **Congregația comitatului Sibiu** își va ține adunarea generală ordinară de primăvară la 4 Iunie n., orele 9 a. m.

— **Congregația comitatului Bistrița-Năsăud** a ținut adunare generală extraordinară la 15 Mai n. S'a aprobat hotărârea orașului pentru clădirea unei case de chirie pentru direcțiunea financiară pe locul actualului magistrat și pentru clădirea casei de magistrat prin reconstruirea otelului orașesc.

S'a aprobat, de-asemenea, hotărârea comunei Rodna-Nouă, prin care s'a votat un ajutor pentru masa studenților dela gimnaziul român din Năsăud.

Hotărârea comunei Măgura pentru ajutarea bisericești n'a fost aprobată. Comuna aceasta plătește 46 procente dare comunală.

— **Regele Carol la școala de Artilerie și Geniu.** Suveranul român a făcut la 6|19 c. o inspecție la școala de artilerie și geniu din București. Interiorul școlii a fost frumos pavoazat cu ghirlande de lauri și cu steaguri tricolore.

M. Sa a fost întâmpinat de A. S. R. Principele Ferdinand, de Generalul Averescu ministrul de război, de Generalul Crăiniceanu, șeful marelui Stat Major, de colonelul Rujinski, comandantul școlii și de o mulțime de superiori.

S'a făcut instrucție pe jos, exerciții la tunuri, toate executate spre deplina mulțumire a supremului comandant.

Suveranul a vizitat, apoi, grajdurile și localul școlii, masa ofițerilor și a elevilor și a gustat din mâncări, rămânând pe deplin satisfăcut de modul cum se conduce această școală.

După două ore și jumătate de inspecție M. Sa s'a reîntors la palatul regal, iar A. S. Regală Principele Ferdinand la Cotroceni.

— **„Voinea Națională”,** organul liberalilor din România, apare începând cu ziua de ieri, în o ediție cu 5 bani exemplarul.

— **Agata Bărsescu își ia rămas bun.** Talentata artistă română își ia rămas bun dela publicul român pentru totdeauna.

Dânsa pleacă în America unde are angajamente foarte frumoase la teatrul german din New-York.

Ideea de a pleca într'un turneu artistic prin lumea nouă cu o trupă românească, a

abandonat-o, de oarece i-se părea prea costisitoare și irealizabilă.

Celebra artistă a fost primită în audiență de adio de M. Sa Regina Elisabeta, care i-a purtat totdeauna cel mai viu interes.

Ceea-ce supără mult pe artistă este, că nu și-a putut lua rămas bun dela publicul românesc, dând—după cum avea intenția—ultima reprezentație cu Magda, unde și avea creațiunea ei și rolul ei favorit.

Urăm din parte-ne cea mai frumoasă viață și cele mai alese succese marelui noastre tragediane, care în dragostea ei pentru neamul din care s'a născut, nu ne dăduse uitării nici pe noi, cei de dincoace, ci ori de câte ori avea ocazia să treacă prin mijlocul nostru, făcea câte un scurt popas când la Brașov, când la Sibiu— pentru a ne zbuțuia sufletul cu jocul ei măreț și artistic.

Dumnezeu s'o poarte în pace și să-i dea tot ce-o gândi!

— **Crăsmă desființată.** În comuna Rebrîșoara (com. Bistrița-Năsăud) de ani lungi un evreu își deschisese crăsmă în fața bisericești românești, în vădită contradicție cu dispozițiile legilor. Oficiul parochial de 15 ani luptă pentru desființarea crășmei. După multe dezbateri, recursul oficiului parochial la 1903 a ajuns la ministrul de interne, de unde abia acum în 1907, după patru ani, a venit răspuns prin care evreul e obligat ca până la finea lunii Decembrie să-și mute crășma în alt local.

— **Din Bocșa-Română.** În Nr. 98 al ziarului nostru am dat o scurtă corespondență din Bocșa-Română. Păr. Iancu Ișfan Stan și dl C. Oance Bosioc, cari erau atacați în acea corespondență ne trimit o rectificare, spunând că nu simțimintele naționale slăbite i-au făcut să sfătuiască pe feciori să nu mai cânte cântări naționale, ci precauțiunea de a nu întârâta prin aceasta pe Unguri, cari ne pot face mizerii ori și când, și cari ar putea să sisteze unele din frumoasele obiceiuri cari sunt numai pe acolo.

Atâta. Mai multă importanță nu trebuie să i-se dea întâmplării.

— **„Țara Oltului”** apare din nou în tipografia românească a dlui Constantin Popp din Făgăraș. E destul de bine redactată. În Nr. 18 ni-a plăcut raportul despre conferențele învățătoresci, plin de știri interesante despre comuna Calbor, despre oamenii de acolo etc. Așa ar trebui să se scrie toate rapoartele, iar nu seci și șablonatice. Mai sunt și alte lucruri bune în foaia aceasta, număr de număr.

— **Notar destituit.** Ministrul de interne a destituit din post pe notarul din Petriș (comitatul Aradului) Kiszner Bela, pentru neglijența cu care își împlinea slujba.

— **Disolvarea unei reuniuni de muncitori.** Ministrul de interne a disolvat reuniunea din Békés „Első Békési Független Földmivelő Munkásegylet”, al cărei președinte de onoare e deputatul pașoptist Kecs-keméthy Ferencz. Motivul disolvării e că s'a descoperit că membrii acestei reuniuni — astăzi în număr de 581 — la intrare trebuie să puie jurământ „în numele tatălui, al fiului și al duhului sfânt”, că vreme de cinci ani nu vor descoperi numele bărbaților conducători ai societății, nelăsându-se înduplecați nici de amenințările autorităților, nici de promisiuni...

„Kecskeméthy Ferencz, bărbatul tulipanist — scrie din acest prilej „Népszava” — pe semne n'a avut încredere în puterea cuceritoare a partidului de sub șefia podagristului Kossuth, ci a încercat să-și asigure voturile muncitorilor și pe altă cale...”

— **Distincții pentru un atentat zădărnicit.** Ziarele maghiare aduc știrea că Regele Carol a acordat vicecăpitanului poliției din Brașov, Gencsy Geza, crucea de cavaler a „Coroanei României” și altor trei polițiști medalia „Serviciul Credincios”, pentru că în

Septembrie 1905, cu prilejul călătoriei de întoarcere în România a Regelui, ei ar fi împedat comiterea unui atentat împotriva Suveranului român.

Acest atentat fusese desmințit atunci în mod oficial.

— **Sprrijinirea industriei ungare.** Revista financiară „Hitel” ne dă câteva specimene interesante relativ la modul cum sprijinește guvernul „național” industria îndigenă...

La 1904 s'a înființat în Borsod o societate pe acții pentru fabricarea de oțel și instrumente de oțel, cu un capital de 550.000 cor. și o însemnată subvenție de stat. În anul 1905 și-a publicat bilanțul, din care reiasă o pierdere de 161.199 cor., în anul acesta reiasă din bilanț o nouă pierdere de 52.533 cor. „Această fabrică nu s'a înființat decât cu scopul de-a lua dela stat subvenții mari. Direcția, după ce a încasat subvențiile, nici că s'a mai interesat de prosperarea fabricii” — zice „Hitel”.

În Sárvár s'a înființat o societate pe acții pentru producerea de mătăsuri, tot în scopul de-a profita de subvenția statului. Statul a făcut pendentă acordarea subvenției dela capitalul social de 4 milioane și în proporția aceasta a și dat subvenții. În realitate însă, societatea s'a înființat numai cu un capital de 2 milioane, din care 574.302 cor. au fost consumate de „cheltuelile de fondare”.

— **Pădurile comunale ale Transilvaniei.** La București s'au început astăzi ședințele congresului forestier, cari vor dura trei zile.

Între punctele ce se vor dezbate figurează o comunicare a dlui George Maior, profesor la școala de agricultură din București, asupra pădurilor din Transilvania, cari formează proprietatea comunelor de sub poalele munților.

După cât ne aducem aminte dl Maior a mai vorbit despre această importantă chestie într'o serie de articole publicate în presa noastră, în care arăta bogăția în lemn a pădurilor noastre și îndrepta atenția comunelor asupra exploatării lui.

Dar ca totdeauna, sfaturile bune nu se urmează. Mai este un rău natural, că Românul din firea lui nu e întreprinzător, așa cu vremea comorile cari zac la suprafață și pot fi văzute cu ochii o să ne fie luate de dinainte de cine știe ce Evrei. — La Șinca-veche în ținutul Făgărașului s'au și început exploatării pădurilor de brad. O societate evreiască ne cară averea noastră națională de dinaintea nasului, pentru-că Românului îi vine din păcate mintea tot la urmă.

Ce fac băncile? Mult o să se mărginească a încasa numai camătă și nu vor începe să facă afaceri rentabile și pentru ele și pentru popor?

Dar vom mai sta de vorbă asupra acestei chestii atât de însemnate, din punctul nostru economic de vedere.

— **Statistica Evreilor din Ungaria.** Ifj. Wessprémy Kálmán a publicat zilele aceste o lucrare foarte interesantă despre statistica Evreilor din Ungaria, din care extragem următoarele date:

Conform recensământului oficial din 1735 în Ungaria, în anul acela erau 13.000 de Evrei. Numărul total al locuitorilor era 2,582,000. În anul 1840, conform statisticii lui Fényes Elek, în Ungaria trăiau deja 244.000 de evrei, adică 1.89 la sută din totalitatea locuitorilor. În 1859 Ungaria avea 368.000, în 1880 624.000, iar în anul 1900 826.000 de Evrei, sau 4.94 la sută din totalitatea locuitorilor.

În anii 1896—1905 s'au botezat 2193 de evrei și 1952 evreice și au trecut la legea izraelită 376 creștini și 474 creștine.

Evreii, cari alcătuiesc 5 procente (număr rotund) din totalitatea locuitorilor, sunt reprezentati în școlile medii cu 20.29 procente, iar în școlile superioare cu 30.40 procente.

Funcționari de stat Evrei sunt, astăzi, 8633, funcționari comitatensți 98. Notari comunali și cercuali și advocați sunt 1538, comercianți și industriași în număr atât de mare, încât nu se poate stabili cu exactitate.

FELURIMI.

Diderot despre telefon și telegrafia fără sârmă. Cât de departe prevăd genile mari unele descoperiri rezervate secolilor ce le vor urma, se cunoaște de mult. Exemplele sunt numeroase.

Cazul ce urmează e o contribuțiune la probarea tezei de față.

Vom cita în privința aceasta o scrisoare a lui Diderot, dela 28 Iulie 1762, ce o adresase unei Doamne din Paris. Scrisoarea sună astfel:

„Ast Comus e un șarlatan care are să înnebunească pe toți fizicianii noștri.

El are un secret (invențiune) care-i înlesnește să pună în comunicațiune două persoane fără ca să se vadă. Unul va sta într-o parte, și altul în altă parte a edificiuului. Nu e nevoie de nici un mijlocitor.

„Dacă omul acesta va ajunge cu invențiunea atât de departe, ca să poată pune în comunicațiune un oraș cu altul, o regiune de o sută de leghe îndepărtată de alta, ce frumos ar fi! N'are decât să aibă fiecare cutioara sa. Aceste cutioare ar fi ca niște mici imprimerii, în cari s'ar imprima, ceea ce e imprimă în cealaltă“.

Semnificativ, pentru progresul științelor fizice.

Gladstone și Verlaine. Odată pe când se afla la Paris, Gladstone intră într-o librărie, pentru a cerceta ce cărți noi au mai apărut.

Iată că găsi pe librar stând de vorbă cu un individ curios, care în același timp răsfoia o rară ediție a poeziilor lui Villon. — Gladstone intră în vorbă cu librarul, apoi cu necunoscutul și cu acesta din urmă vorbi o oră întreagă despre Villon și despre poezia franceză. Brusc, individul cel curios plecă apoi din librărie.

— Cine e domnul acesta? — întreba Gladstone pe librar — știi, că cunoaște perfect poezia franceză?

— E cel mai mare poet al nostru — răspunse librarul — e Paul Verlaine.

Verlaine n'a aflat nici odată, că vorbise cu Gladstone.

Economie.

Starea sămănăturilor. Ministrul ungar de agricultură a dat la 15 Mai n. publicității un raport asupra stărei sămănăturilor din țară.

Conform acestui raport situația sămănăturilor, în deosebi a celor de toamnă, se prezintă foarte nefavorabil.

Adevărat, că raportul ministrului a fost alcătuit înainte de ploile generale, ce au urmat, din acest raport vedem însă, că în unele ținuturi ploile nu mai pot îndrepta mult situația tristă.

În ținuturile de pe șesuri adecă, unde pământul e negru, căldura excepțională din jumătatea lunii Mai, a contribuit la împrejurarea, ca sămănăturile slabe — în urma timpului rece de până aci — să fie din nou împiedecate în dezvoltarea lor.

În aceste ținuturi, după cum ni se spune în raportul ministrului, ploile vor ajuta foarte puțin.

În ținuturile cu pământuri argiloase ploile vor fi de mare folos și la tot cazul vor contribui și la îmbunătățirea stărei sămănăturilor de toamnă.

Situația sămănăturilor de primăvară e mai favorabilă, decât a celor de toamnă.

Cucuruz — arându-se mult grâu — s'a sămănat cu 10—15 procente mai mult de cât în anul trecut.

Conform raportului viile și pomii se prezintă bine, omizile și insectele au pricinuit însă în pomi pagube mari.

Sămănăturile din grădini se prezintă destul de bine.

Grâul în genere e slab. În ținuturile din dreapta Dunărei și în Ardeal sunt cele mai bune sămănături de grâu.

În aceste ținuturi ploile au ajutat dezvoltării grâului. Cu toate aceste nici în aceste

ținuturi starea sămănăturilor grâului de toamnă nu se poate numi favorabilă.

Cele mai slabe sămănături de grâu sunt în unghiul dintre Tisa și Murăș. În aceste ținuturi grâul a ernat rău, e rar și nedesvoltat.

Grâul de primăvară și săcara se prezintă mai bine, ploile ar ajuta mult dezvoltării.

Orzul de toamnă stă rău, recolta nu va fi îndestulitoare.

Orzul de primăvară a răsărit bine, în urma căldurilor mari însă nu s'a putut desvolta. Ploile vor ajuta. În Ardeal se dezvoltă favorabil.

Ovăsul a răsărit bine, ploile vor ajuta mult. În ținuturile ardelenne starea sămănăturilor de ovăs e mijlocie.

Rapița a început a înflori, frigul din April a stricat mult, așa că în genere recolta va fi slabă.

În ținuturile ardelenne rapița se dezvoltă bine.

Cucuruzul în cele mai multe ținuturi s'a sămănat deja, în unele se mai seamă încă.

În comitatele din Sudul Ungariei a răsărit bine așa că în unele locuri se sapă deja.

Se simte pretutindeni lipsa de ploi. Acestea urmând acum, e de prevăzut o dezvoltare favorabilă.

În genere vegetațiunea în urma frigului, apoi a căldurei mari, s'a dezvoltat încet, așa că **pășunile** sunt slabe.

Vitele n'au iarbă în de ajuns. Ploile din urmă vor îndrepta mult.

Plantele de nutreț — având în vedere împrejurările nefavorabile — putem zice că s'au dezvoltat destul de bine.

Starea sămănăturilor în străinătate. Conform rapoartelor trimise de consuli generali ministrului ungar de agricultură starea sămănăturilor se prezintă astfel.

Italia. Ploile din jumătatea a doua a lunii Aprilie au fost foarte prielnice dezvoltării sămănăturilor, în unele ținuturi aceste ploi au fost atât de abondente, încât au împiedecat și întârziat cu 10—12 zile munca câmpului.

Prospectele de recoltă în genere sunt bune.

Spania. Timpul în ultima decadă a lunii Aprilie a fost rece și ploios în genere însă favorabil dezvoltării sămănăturilor.

Prospectele de recoltă în Spania de Nord și de mijloc sunt bune, în Andaluzia și Estremadura însă seceta a împiedecat sămănăturile în dezvoltare.

Bulgaria. Conform raportului din Vidin sămănăturile din Bulgaria au ernat bine, frigul însă și ploile reci din primăvară, cari au ținut aproape, 6 săptămâni au stricat mult așa, că de o recoltă bună numai e nădejde.

Frigul din primăvară a împiedecat mult și sămănatul orzului de primăvară precum și a cucuruzului. Viile de asemenea au suferit în urma frigului.

Rumelia. Consulul din Filipopol prezintă starea sămănăturilor tot atât de tristă ca și cea din Bulgaria. Rezultatul recoltei din anul acesta va fi nefavorabil.

Turcia. Conform raportului trimis de consulul din Üsküb iarna trecută n'a fost favorabilă pentru sămănăturile de toamnă.

Timpul rece din primăvară încă a împiedecat în dezvoltare sămănăturile, iar căldura repentină, ce a urmat, a uscat pământul, așa că starea sămănăturilor în genere nu se poate numi favorabilă.

Lucrările de primăvară s'au început și continuă.

Bursa de efecte :

La încheierea bursei au notat :

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 662.55
„ „ ung. a.	— 762.25
„ băncei de escompt a.	— 498.25
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 678.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 112.25
„ „ coroane 4 „ „	— 94.30
„ austr. de aur 4 „ „	— 117.10
„ „ coroane 4 „ „	— 98.90
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.16

20 mărci germane, aur	— — —	23.57
Galbeni austriaci și ungurești	—	11.43
Bilete germane 100 mărci	—	117.92
„ franceze 100 franci	—	96.—
„ italiene 100 lire	—	95.65
„ române 100 lei	—	95.40
Ruble rusești de hârtie	—	2.53

Preturile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la 15 Mai n. publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie, din cari însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de maza metrică—(100 kilograme), în coroane și fileri.

Maza metrică :

	Grâu	Secară	Orz	Ovăs	Cucuru
Arad	17.20	14.—	12.80	13.80	10.30
Becicher.-M.	18.80	12.70	12.—	14.40	11.60
Bichiș-Ciaba	19.60	—.—	13.60	—.—	11.20
Debrețin	19.60	14.—	13.—	15.—	11.60
Oradea-Mare	19.20	14.40	13.—	14.40	11.—
Panciova	19.20	14.40	13.—	14.40	11.—
Sân.-M.-Mare	20.—	13.20	12.—	13.—	11.20
Sătmar	19.—	18.—	12.40	15.80	12.40
Sibiu	19.50	—.—	14.—	16.50	12.—
Vârșet	20.50	13.—	14.—	15.—	11.60

Piața din Budapesta.

Cereale.

Grâu, maza metrică, frumos	. 20 cor.	70 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 19 cor.	90 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 19 cor.	10 fil.
Săcară, maza m. dela	15 cor.	25 fil. — 15.70
Orz	„ „	14 cor. 35 fil. — 14.95
Cucuruz nou	„ „	12 cor. 35 fil. — 12.55
Ovăs,	„ „	16 cor. 25 fil. — 16.75

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	153 cor.	— 154 cor.
Slănină,	„ „	130 cor. — 138 cor.
Cartofi,	„ „	3 cor. 20 fil. — 5.20

Spirit,	„ „	46.50 cor. — 47.—
---------	-----	-------------------

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — —	fileri kilogramul
Tineri	142—144	fileri kilogramul

Redactor responsabil :

VASILE MACREA.

CORESPONDENT

de limba germană, română și posibil franceză, cu cunoștințe de comptabilitate, se caută pentru o casă de manufactură engros în România.

Condițiuni speciale: să fie creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salariu și extrase după certificatele de studii și de servicii în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub D. P. 16.

11—15

A. RAZA

croitor,

anunță că și-a deschis atelier

în Budapesta, V. Strada Nádor 28

... vis-à-vis de palatul bursei ...

Il recomandăm pe dl A. Raza, care este Italian și a avut mai înainte atelier în București, atențiunei și sprijinului P. T. Public Român.

Tip. «Poporul Român», István-ut 11.